

Makai Soma Krisztián

Az iskolarendőr szerepe a közösségi médiával kapcsolatos bűncselekmények megelőzésében

The function of school police in the prevention of crimes connected to the social media

Absztrakt

A mű fő kérdései a fiatalok, főként a 10 és 14 év közötti korosztály internetezési szokásait, az iskolarendőr bűnmegelőzési szerepét boncolgatják és azt, hogy ezt a szerepet miként lehet átültetni egy újszerű, modern bűncselekmény elkövetési területre, eszközre, az internetre. Írásomban összeszedtem azokat a kompetenciákat, amelyek az alapok mellett elengedhetetlenek egy iskolarendőr tevékenységéhez. Megoldást szükséges találni arra a problémára, ami a mai társadalomban mutatkozik meg, mégpedig a fiatalok túlzott internet és mobiltelefon használata. Megállapításaim szerint több szabadidős tevékenységet szervezésére van szükség, ugyanis le kell kötni a fiatalokat annak érdekében, hogy ne legyen idejük túlzásba vinni a mobiltelefon használatot. Az iskolarendőr program még tökéletesebbé tételéhez két általam hasznosnak vélt programot találtam ki, a „Barátom a rendőr” programot és a „Rendészeti szakkört”, melyek segítségével még komolyabb kapcsolatot tud kialakítani az iskolarendőr a diákokkal, valamint játékos módon még eredményesebb bűnmegelőzési tevékenységet tud kifejteni. Írásomban több forrásból is megállapítást nyert, hogy a bűncselekmények megelőzésében kulcsszerepe van a gyerek és a szülő közötti bizalomnak és kapcsolatnak. Valamint, hogy az iskolarendőr csak akkor lesz eredményes a bűnmegelőzés terén, ha hiteles személyként ki tudja érdemelni a gyerekek bizalmát. Meglátásom szerint az iskolarendőr programot fontos tovább folytatni és fejleszteni, ehhez pedig szükséges olyan lépéseket, módszereket megalkotni, amik még eredményesebb bűnmegelőzést tesznek lehetővé.

Kulcsszavak: iskolarendőr, bűnmegelőzést, közösségi média, internet

Abstract

The main questions of my writing are the Internet-using habits of the young generations- especially between 10 and 14 years- the crime preventing role of the school officer, as well as how can this role be adapted to a new crime area or tool, the Internet. In my writing I gathered the competences that are alongside the principal ones- the most important for a school officer's activity. It is needed to find solution for the problem that shows up in the society, namely the extensive Internet and smartphone use of the youth. According to my conclusion, more freetime activities should be organised for the youth, so as to limit their time of using cellphones. For the improvement of the school officer program I found out two other programs, that I presume to be useful: Officer, my friend program; and Law enforcement study circle, by which the school officer could establish better contact with the pupils as well as they learn crime prevention in a playful way. In my paper it is proven by more sources that the child- parent trust and relation has a key role in crime prevention. Furthermore, a school officer can only be successful in crime prevention, if he/she is authentic and is able to earn the children's trust. I suppose that it is significant to keep the school officer program working and improving, for that would I like to create steps and methods that provide a more effective crime prevention.

Keywords: school police, crime prevention, social media, Internet

Bevezetés

A mai rohanó világunkban egyre nagyobb szerepet kap a technikai fejlődés. Újabb és újabb eszközök jelennek meg azóta, hogy létrejött az első számítógép és megszületett az első mobiltelefon. A fejlődés folyamatos, egyre jobban gyorsul, ezt példázza az, hogy Japánban már naponta két új telefon típus jelenik meg. Az utóbbi években egyre több helyen jelent meg számítástechnikai újítás, számos helyen használunk már elektronikus eszközt, olyanokat, amelyek könnyebbé teszik a mindennapjainkat. Ehhez természetesen az eszközök fejlődésének útján jutottunk el. Az eszközök fejlődését párhuzamba kell állítanunk az internethasználat fejlődésével. Minél komolyabb eszközök alakultak ki, annál több helyen vált elérhetővé az internet. Manapság egyre több helyen találni nyílt wifi forrást, valamint a mobilhálózatokon keresztül a Föld lakott területein szinte bárhol elérhető már az internet. Ennek a fejlődési útnak köszönhetően újabb és újabb funkciók váltak elérhetővé. Megjelentek a közösségi oldalak, például a Facebook, Twitter, Snapchat Instagram, YouTube. Ezeknek az oldalaknak számos előnyük van, könnyebb kommunikációt tesznek lehetővé, megoszthatjuk másokkal mindennapi tevékenységünket, új ismerősökre tehetünk szert. Az előnyök mellett a közösségi oldalak számos hátrányát is megemlíthetjük: bűncselekmények elkövetéséhez felhasználhatók, használatukkal túl sok személyes adat elérhető, gyakran kifogásolható az adatvédelem, az internet révén nehezebb a bűncselekmények visszaszorítása és megelőzése, a közösségi oldalra feltöltött képeket letöltve könnyen lehet visszaélést elkövetni. Tehát kijelenthetjük, hogy az internet elterjedésével egy újabb területe, lehetősége alakult ki a bűncselekmények elkövetésének, újabb veszélyforrás jött létre. Ezeknek a veszélyeknek potenciális áldozatait a fiatalok, akik koruknál fogva nem tudják felmérni a kockázat mértékét és a mai társadalmi elvárásoknak köszönhetően korábban jutnak okos eszközökhöz. Megfigyelhető, egyfajta online függőség, mintha egy vákuum szívna be az embereket az internet világába, ami ráadásul negatív irányban változtatta meg a társadalmunkat, leépítve a személyes kapcsolatokat, a minőségi társas időtöltést. Ennek a szívóerőnek az egyik hatása, hogy egyre több személy kezdi hanyagolni a valós emberi fizikai kontaktussal megvalósuló, személyes találkozásokon alapuló, közösségi kapcsolatait, barátait, egyre kevesebb időt tölt a családjával, élete már szinte áthelyeződik egy virtuális térbe. A gyerekek tekintetében a túlzott közösségi oldal használat elvonja az időt a tanulástól, valamint – a kimutatások alapján – kevesebb időt töltenek sporttal, pedig ez az ő korukban kiemelten fontos. Ugyanakkor az internet kapcsán több pozitívumot is megemlíthetünk. Segítségével számos tanulmányt, információt érhetünk el, az online ügyintézésel elkerülhetjük a sorban állást, bevásárolhatunk. „A szélsőségek – legyen szó időjárásról, gazdasági, társadalmi, vallási, politikai viszonyokról – egyre nagyobb teret kapnak az emberek mindennapi életében, jelentősen meghatározzák a 21. századi emberiség létét. A minket körülvevő világ híreit követve megállapítható, hogy az élet szinte valamennyi területe a szélsőségek irányába mozdult. A radikális viszonyok meglátásom szerint két utat állítanak elénk, a körülmények megváltoztatását, valamint az azokhoz történő alkalmazkodást, amelyet esetenként párhuzamosan is járhatunk.”⁶³ A 21. században egyértelmű társadalmi problémaként mutatkozik a fiatalok túlzott internet és mobiltelefon használata, mely tendencia – amellett, hogy az internet esetenként rendkívül hasznos tud lenni – a fizikai és mentális egészség megőrzése érdekében egyrészt változtatást, másrészt alkalmazkodást kíván. „Magánszemélyként tehetünk a jelenlegi tendencia megváltoztatásáért, rendszerként azonban alkalmazkodnunk kell a megváltozott körülményekhez”⁶⁴.

Írásom célja, hogy hangsúlyozza a közösségi média társadalom-változtató szerepét, továbbá, hogy bemutassa a fiatalok internethasználati szokásait és a rájuk leselkedő internetes kockázatokat, valamint e veszélyek iskolarendőri általi megelőzésének lehetséges módjait. Szükséges lehet egy olyan program létrehozása, amely célja a megelőzés és a bűncselekmények visszaszorítása annak érdekében, hogy csökkenjenek az olyan bűncselekmények, amelyeket az interneten vagy az internet felhasználásával követnek el, és amelyeknek fiatalok az áldozataik. Ha tudatosan használjuk ezeket az oldalakat és erre tanítjuk a fiatalokat, akkor nagy eséllyel megelőzzük, hogy később áldozatokká váljanak.

⁶³ Papp (2019) 157. o. a

⁶⁴ Papp (2019) 1. o. b

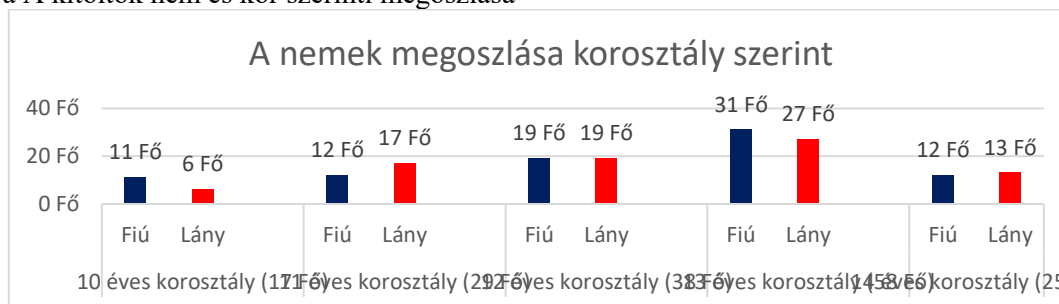
„Az iskola rendőre” program a baleset és bűnmegelőzéssel foglalkozik, azonban az interneten elkövetett bűncselekmények megelőzése még gyerekcipőben jár, hiszen egy viszonylag fiatal elkövetési területről beszélünk, mivel a közösségi média és a közösségi oldalak is durván másfél évtizede alakultak ki. A színvonalas, a kor elvárásainak megfelelő feladatellátáshoz nélkülözhetetlen, hogy ez a terület is integrálásra kerüljön az iskola rendőrök feladatainak körébe. Hipotézisként fogalmazható meg tehát, hogy az iskola rendőre programmal érintett fiatalok, mint internethasználók kiemelten veszélyeztetett társadalmi csoportnak minősülnek a világhálón elkövetett bűncselekmények áldozatává válásának veszélye kapcsán. A kutatás célja egyrészt, hogy feltérképezze és bemutassa az iskola rendőre programmal érintett fiatalok internetezési szokásait, másrészt pedig, hogy eredményei alapján az ezekből adódó veszélyforrásokat mérséklő megállapítások, javaslatok megfogalmazására és módszerek kidolgozására szolgáltatson alapot az iskolarendőrök számára. A kutatás kérdése tehát, hogy mi jellemzi a mai tíz és tizenégy év közötti korosztály internetezési szokásait, ez alapján fennáll-e a veszélye annak, hogy a világhálón bűncselekmények áldozatává válnak és ha igen, mit tehet az iskolarendőr ennek megelőzése érdekében. Az írás gerincét kvantitatív kutatási módszer, kérdőíves felmérés képezi.

A fiatalok internetezési szokásai

A kutatáshoz szükséges adatokat kérdőív segítségével sikerült beszerezni. A felmérést papír alapon több általános iskolából összesen 167 fő 10 és 14 év közötti korosztályú diák töltötte ki. Célcsoportomat azért így válogattam meg, mert főként arra voltam kíváncsi, hogy az adott – „Az iskola rendőre” programmal leginkább érintett– korosztály mennyire függ az internettől, milyen gyakran használ okos eszközt. A célcsoportot egyébként a témában jártas kutatók – köztük Kiss Tibor és Parti Katalin– az internetes bűnözés szempontjából a tipikus áldozati csoportok között tartják számon. „*A Suler által leírt online gátlásfeloldó hatás abban ragadható meg, hogy az emberek, ha nem kell megmutatniuk az arcukat, és ha tetteikért nem kell vagy legalábbis nem azonnal kell felelősséget vállalniuk, inkább mondanak vagy tesznek olyasmit, amivel másokat megbántanak. (...) A 2000-es években született generáció már teljesen a világhálónál átszőtt környezetben nőhet fel. Ez azt jelenti, hogy nincs számukra „internet előtti” idő, a netgeneráció életéhez hozzátartozik az online jelenlét a nap minden órájában. A korábban részletezett gátlástalanító hatás tehát a Z-generációt potenciális áldozati csoporttá teszi.*”⁶⁵ Meglátásom szerint ez a megállapítás az idő előrehaladtával fokozottan igaz.

A kitöltők neme, kora

1. ábra A kitöltők nem és kor szerinti megoszlása

Forrás: szerző

A 17 fő 10 éves kitöltő közül 11 fő fiú és 6 fő lány kitöltő volt. A 11 éves korosztályban már jóval több kitöltés született, itt összesen 29 fő töltötte ki az űrlapot, a nemek közötti megoszlásának aránya 12 fő fiú és 17 fő lány volt. A 12 éves korosztályban összesen 38 kitöltést kaptam és mindkét nem 19-19 fővel, tehát 50-50 %-os arányban töltötte ki a kérdőívet. A legtöbb kitöltés a 13 évesektől érkezett, itt 58 kitöltés történt, 31 fiú és 27 fő lány kitöltő volt. A 14 évesek közül a 22 kitöltésből 12 fiú és 13 lány kitöltés született. Írásomban a nemek szerinti megoszlás nem bír akkora relevanciával, mint a

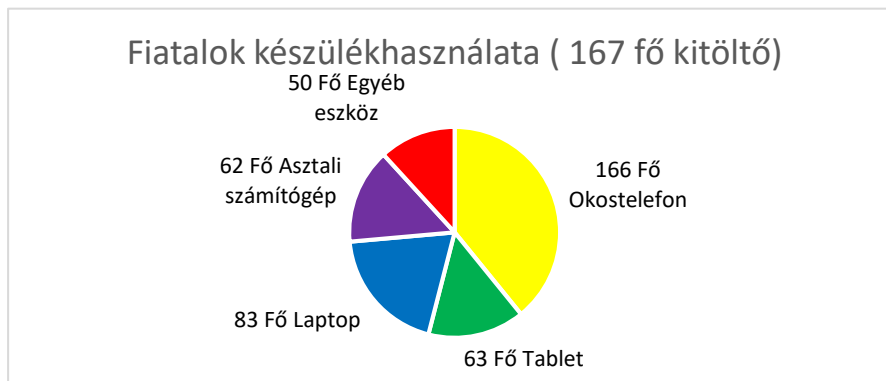
⁶⁵ Kiss, Parti (2019) 89-90. o.

korosztályok szerinti differenciáltság, mivel egyes kérdéseket korosztály szerinti lebontásban kerültek elemzésre.

Számítástechnikai eszközök használatára vonatkozó adatok

A kérdésre egy kitöltő több választ is megadhatott, így még alaposabban megismerhetjük a kitöltők eszközhasználati szokásait. A lehetséges válaszok között az okostelefon, tablet, laptop, asztali számítógép és egyéb eszköz volt. Az egyéb eszköz, mint lehetséges válasz mellett lehetőséget adtam annak megnevezésére, így a teljesség igénye nélkül felsorolok néhány, általam fontosnak vélt eszközt: okos tv, okos óra, Xbox one, Playstation 4, játékkonzol. Ezek az eszközök első olvasásra nem tűnhetnek veszélyesnek, de mindegyik internet használatra alkalmas, így a világháló veszélyeit hordozhatják. Érdemes megfigyelni, hogy a 167 fő kitöltőből csupán egy kitöltő nem rendelkezett mobiltelefonnal.

2. ábra A fiatalok által használt számítástechnikai eszközök

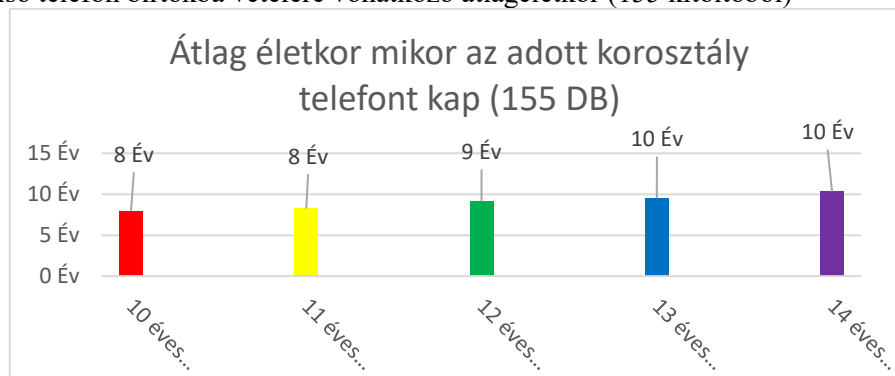

Forrás: szerző

Az első telefon birtokba vétele

A kérdés arra irányul, hogy a különböző évfolyamokhoz tartozók átlagban hány évesek voltak mikor megkapták telefonjukat. Mivel a mai telefonok internetezésre alkalmasak, ezért fontos megvizsgálni milyen korban kapnak telefont a fiatalok. Hiszen minél korábban kapnak internethasználatot lehetővé tevő eszközt, annál korábban teszik ki magukat az internet kockázatainak. A megkérdezett 17 fő 10 éves átlagban 8 évesen jutottak telefonhoz. Fontos megjegyezni, hogy a legfiatalabb 5 éves volt, a legidősebb 10 éves volt, amikor megkapta telefonját. A 28 fő 11 éves személy átlag életkora is 8 év volt mikor megkapta első telefonját, itt 4 éves volt a legfiatalabb személy és 11 éves a legidősebb. A 35 fő 12 éves kitöltő közül már átlagban 9 évesen jutottak telefonhoz. Itt 6 éves volt a legfiatalabb és 11 a legidősebb, amikor telefonhoz jutott. A 13 éves korosztályba tartozók közül 54-en töltötték ki a kérdőívet, itt az átlag életkor az első mobiltelefonhoz jutáskor 10 év volt. A legfiatalabb kitöltő 5 éves, a legidősebb 13 éves volt, amikor megkapta első mobiltelefonját. A 21 fő 14 éves kitöltő esetében az átlag szintén 10 éves kor volt, közülük a legfiatalabb személy 6 éves a legidősebb 14 éves volt. A diagramon észrevehető, hogy az első mobiltelefon birtokba vételének átlagéletkora évfolyamonként fölfelé haladva emelkedik, lefelé haladva csökken. Ez összefügg a társadalom mai elvárásaival, tendenciáival. Fontos megjegyezni, hogy a 167 kitöltő közül csupán egy 11 éves gyerek nem rendelkezik még mobiltelefonnal. Az összes kitöltőből 11 fő adott a kérdésre értékelhetetlen, figyelembe nem vehető (pl.: 6-7 évesen, nem tudom).

3. ábra Az első telefon birtokba vételére vonatkozó átlagéletkor (155 kitöltőből)

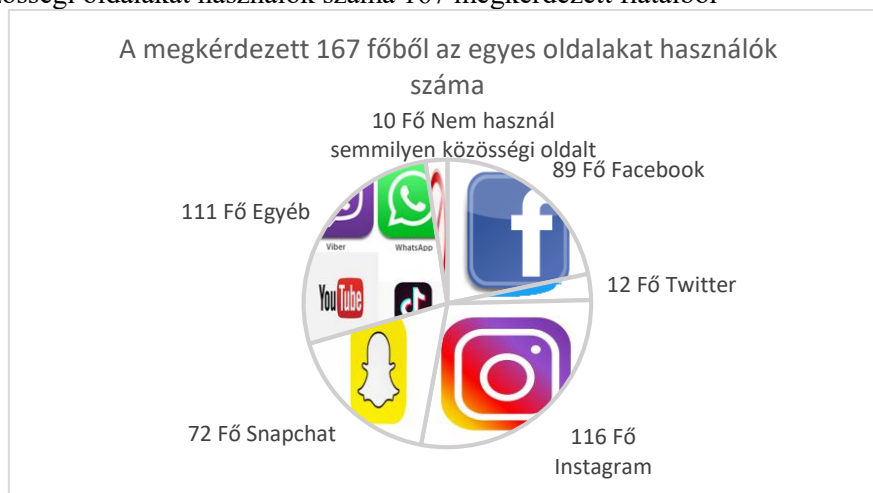

Forrás: szerző

A közösségi oldalak használata

Az alábbi diagram a közösségi oldal használatot hivatott bemutatni. A kérdés lehetséges válaszai a Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat és egyéb volt. Egyéb válasz alatt lehetőséget adtam további közösségi oldal kifejtésére, így válaszként kaptam: Tik Tok, Viber, Wathsapp, Youtube, Discord, Twitch, Wattpad, Tellonym. Messenger. A kérdésre összesen 157 kitöltő jelölt vagy írt valamilyen választ. A maradék 10 fő feltüntette, hogy nem használ közösségi oldalt, vagy a kérdőív további kitöltésével egyértelművé vált, hogy nem használ semmilyen oldalt. Előfordul, hogy egy személy több közösségi oldalt is használ, ezért a diagramon szerepeltetett válaszadói létszám meghaladja a kitöltők számát. Érdeemes megfigyelni, hogy a fiatalok körében mennyire elterjedt a képmegosztó közösségi oldalak, amelyek azzal, hogy képeket lehet feltölteni segítségükkel az internetre, különösen nagy veszélyt és kockázatot jelentenek.

4. ábra A közösségi oldalakat használók száma 167 megkérdezett fiatalból

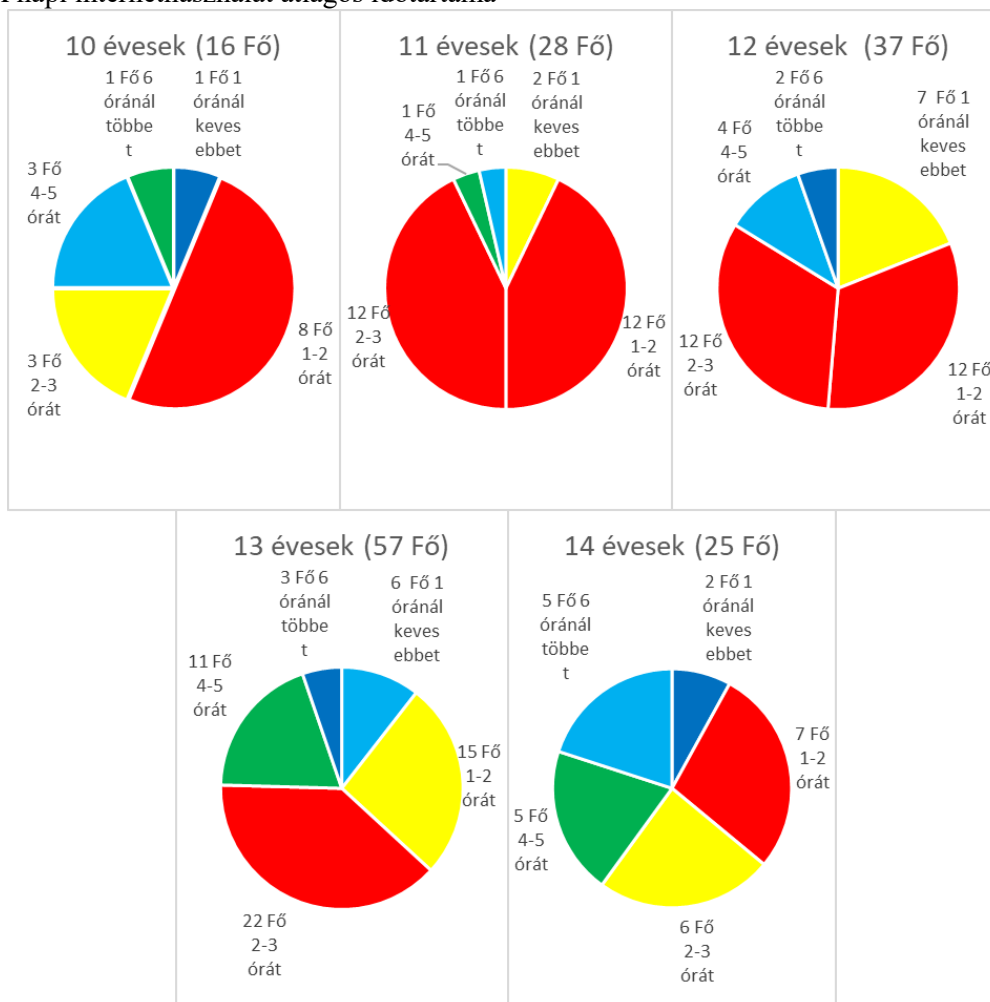
Forrás: szerző

Naponta internetezéssel töltött idő

Ez a kérdéssor a kitöltő személyek napi átlag internetezési idejét mutatja korosztályonként lebontva. A választható lehetőségek között a napi 1 óránál kevesebbet, napi 1-2 órát, napi 2-3 órát, napi 4-5 órát, napi 6 óránál többet. A kérdésre összesen 163 értékelhető válasz érkezett. A kérdésre 16 fő 10 éves, 28 fő 11 éves, 37 fő 12 éves, 57 fő 13 éves és 25 fő 14 éves adott választ. A 10 évesek közül a legtöbben napi 1-2 órát interneteznek, míg a 11 és 12 éves kitöltők között a napi 1-2 óra és 2-3 óra internetezés egyenlő arányban volt, a 13 éves korosztály átlagban 2-3 órát, a 14 évesek 1-2 órát töltenek az interneten. Az életkorok között különösebb eltérés nem tapasztalható, a jellemző napi átlaginternetezés 1-2 óra,

illetve 2-3 óra között van, tehát megállapítható, hogy a kitöltők többsége egy és három óra közötti időtartamban internetezik naponta. Ez fontos információ, ugyanis az interneten elkövetett bűncselekményeket alig pár perc alatt el lehet követni. Így több óra alatt könnyen elkövethetőek komolyabb bűncselekmények is. A diagramon piros szín jelzi a legtöbbször jelölt választ, előfordult, hogy két válaszra egyenlően magas jelölés érkezett. Így ez a két válaszlehetőség is piros színt kapott.

5. ábra A napi internethasználat átlagos időtartama

Forrás: szerző

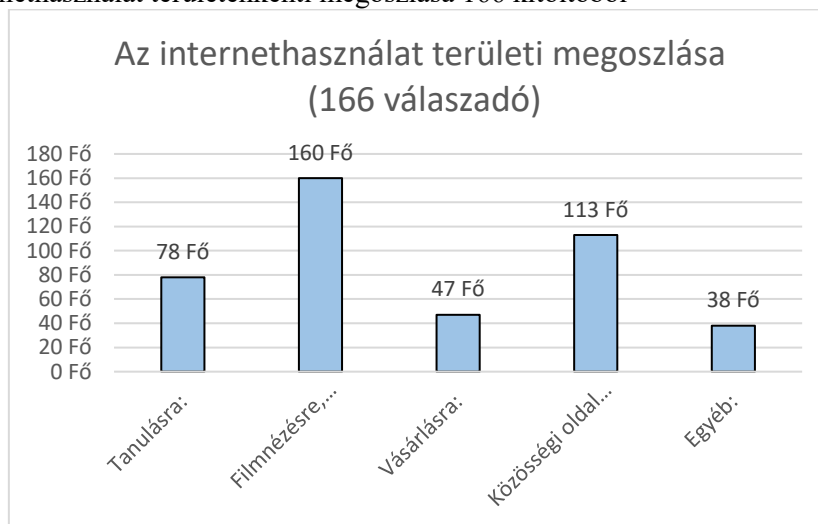
Internet és telefonhasználat

A kérdésre – melyre több válaszlehetőséget is lehet adni– 166 fő adott elfogadható választ. A legtöbben, 160-an az interneten történő film és videó nézést jelölték, ugyanis a válaszadók 96% a néz videót az interneten. Ez nem csak a Youtube videómegosztó portál használatát jelenti, hanem számos más webfelületet érinthet. A videómegosztó portálokat rendszeresen ellenőrzik, így csekély az esélye annak, hogy bűncselekményt kövessenek el az oldal segítségével, de kerülhet olyan káros tartalom a fiatalok látószögébe, amely testi, lelki fejlődésében akadályozhatja, visszafoghatja, illetve e káros tartalmak hatására akár tudta nélkül, akaratlanul is követhet el bűncselekményt. Magas jelölésszámot, összesen 116-ot kapott a közösségi oldalak használata is. Nagyszámú bűncselekményt követnek el közösségi oldalak használatával, hozzávetőlegesen napi egymillió ember válik áldozatul internetes bűncselekményeknek a világon, melyeknek jelentős következményei is lehetnek. Az 5. kérdés megállapítása szerint 167 főből 157 fő használ közösségi oldalt, ezzel szemben a most kifejtett kérdés csak 113 közösségi oldalt használó személyt mutat. Az eltérés okát nem tudtam megállapítani.

Nem elhanyagolható az a 47 jelölés, amelyet az internetes vásárlás kapott. A megkérdezett 10 és 14 év közötti korosztályok már vásárlásra is használják az interneten található különféle online-webshopokat. Az online vásárlások veszélye ismert, jelentős számú prevenciós program, tartalom érhető el megelőzésükre. A legnagyobb kockázat az online előre utalásban rejlik. Egyéb válasz alatt lehetőség adódott a kitöltőknek a megadottakon túlmutató válasz leírására, amiből kiderült 1 fő olvasásra 35 fő pedig játékokra használja az internetet. Mivel az internetes játékok során nem ismerjük ellenfelünket, csupán egy kitalált becenevet kell megadni a játékhoz, ezért fennáll a veszélye annak, hogy akár bűncselekmény elkövetőjével állunk szemben, aki a játékot kihasználva ismerkedik meg a fiatal játékosal. Manapság az internetes játékok széles körben elterjedtek a fiatalok körében, így a bűncselekmények elkövetői ezt az irányt is kihasználják. Mint a diagram is mutatja, választható lehetőség volt az interneten történő tanulás. Ezt a lehetőséget 78 fő jelölte, ami egy 166 fős kitöltési aránynál 46%-ot jelent.

6. ábra Az internethasználat területenkénti megoszlása 166 kitöltőből

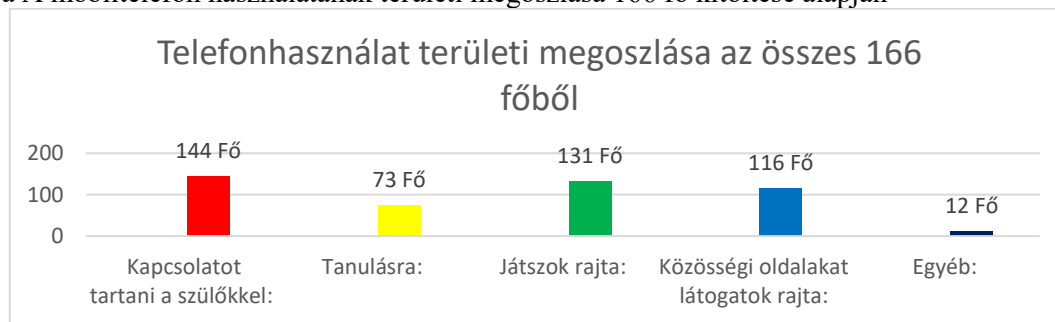

Forrás: szerző

Telefonnal végzett tevékenységek

A kérdésre a 167 kitöltőből 166 adott választ mivel a 3. kérdés feltárta, hogy egy személy nem rendelkezik még telefonnal, ezért ő nyilvánvalóan nem tudott egy választ sem megjelölni. Rendkívül magas jelölési szám született a fiatal és a szülő közötti kapcsolattartásra. 144 fő használja a telefont a hagyományos funkciójára. Tanulásra 73 személy használja készülékét. Játékokra 131 fő használja a telefonját, ami akár függőséget okozhat, illetve elvonja a figyelmet és úgymond beszívja a használóját. A telefonos játékok veszélye, hogy a legtöbb alkalmazásban a továbbjutást valódi pénz befizetéséhez kötik, így meg kell adni a játékos bankkártya adatait, ami kockázatot jelent. A játék közben felugró hirdetés pedig olyan tartalmakat foglalhat magában, ami a fiatalok fejlődését negatív irányba befolyásolhatja. Közösségi oldal használatára a 166 válaszadóból 116 személy használja a telefonját, ami arra enged következtetni, hogy az 5. kérdésben megállapított 157 főből (a 167 kitöltőből 10 fő nem használ semmilyen közösségi oldalt) a maradék 50 fő csak asztali számítógépen, vagy laptopon, illetve tableten használja közösségi oldalát. Egyéb válaszlehetőségek alatt gyakori volt a filmnézés, az olvasás, illetve két fő fényképezésre is használja a telefonját.

7. ábra A mobiltelefon használatának területi megoszlása 166 fő kitöltése alapján

Forrás: szerző

Ismerkedés az interneten

A kérdőív egyik leglényegesebb kérdése a fiatalok interneten történő ismerkedése. A 10 éves korosztályban kitöltő 17 fő 17%-a szokott ismerkedni az interneten, ami ebben az esetben 3 főt jelent. A maradék 14 fő nem köt ismeretséget interneten. A 11 éves korosztálynál a kitöltők 10% vagyis 3 fő szokott ismerősöket keresni és 26 fő nem köt ismeretséget a világhálón. A 12 éves korosztálynál 38 főtől kaptam kitöltést. Az eredmények kimutatták, hogy a 38 kitöltő 31%-a ismerkedik az interneten, ez 12 főt jelent. 26 fő nem ismerkedik a világháló segítségével. A 13 éves korosztálynál az 58 kitöltő 29%-a ismerkedik az interneten, míg 71%-a kerüli el a netes kapcsolatteremtést. A 14 éves korosztály 24 kitöltője közül 46% ismerkedik a világhálón, 54% nem köt ismeretséget az interneten. Az igen választ jelölők feltüntették, kikkel ismerkednek világháló segítségével. A válaszok a következők voltak: IBFF, youtuberekkel, játékosokkal, régi ismerősökkel. A válaszok közül többen is kiemelték az IBFF-t, ami nem más, mint Internet Best Friend Forever, jelentése: internetes legjobb barát mindörökké. A virtuális kapcsolatban a két barát egymással nem találkozik, csak az interneten érintkeznek. Előfordulhat is, hogy egymás nevét sem ismeri, csak egy becenevet, amit az interneten adtak meg. Az IBFF azért veszélyes, mert bárki bármilyen adatot megadhat magáról, így akár egy felnőtt is csinálhat magának olyan profilt, amelyen keresztül gyerekeknek adja ki magát, ezzel pedig könnyebben teremthet kapcsolatot a fiatalokkal.

8. ábra Az interneten történő ismerkedés aránya

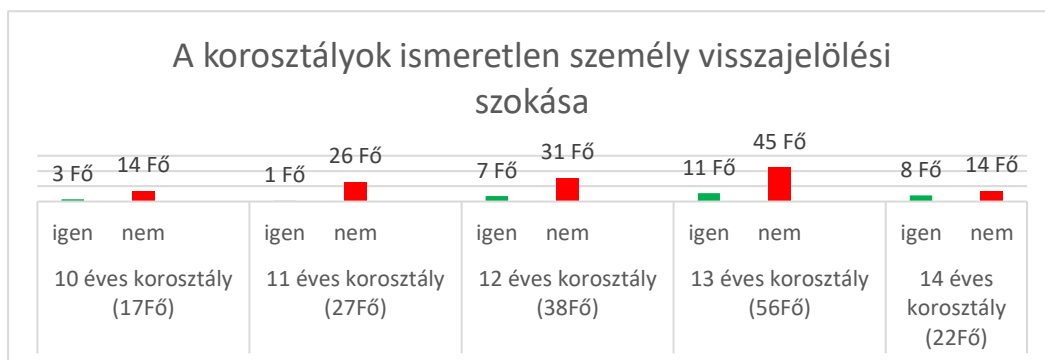
Forrás: szerző

Ismeretlen személyekkel visszajelölése közösségi oldalakon

A kérdőív sarkalatos pontjaként tartom számon ezt a kérdést, melynek segítségével megtudhatjuk, hogy milyen gyakran teremtenek kapcsolatot a fiatalok ismeretlen személlyel. A kérdésre 160 személy adott értékelhető választ. 10 éves korosztálynál 3 fő ismerkedik a 17-ből, ami 17%-ot jelent, a 27 fő 11 éves kitöltő közül 1 fő ismerkedik, ami a kitöltők 1%-át jelentette. A 38 fő 12 éves kitöltők között már 7 fő ismerkedik, ez 18%-át jelenti a kitöltőknek. A 13 évesek 56-an töltötték ki a kérdést, közülük 11 fő jelöl vissza ismeretleneket az interneten. Itt 19% az arány. A 14 éves fiataloktól 22 felhasználható kitöltés érkezett, ami azt mutatta, hogy 8 fő jelöl vissza számára ismeretlen személyt, ez 36%-os arányt jelent. Ez a statisztikai adat a bűnmegelőzés szempontjából kiemelt jelentőséggel bír. A diagramot értékelve azt a megállapítást tehetjük, hogy az életkor emelkedésével több lesz az ismeretlen személyek visszajelölésének száma.

9. ábra Ismeretlen személyek visszajelölésének megoszlása korosztályonként

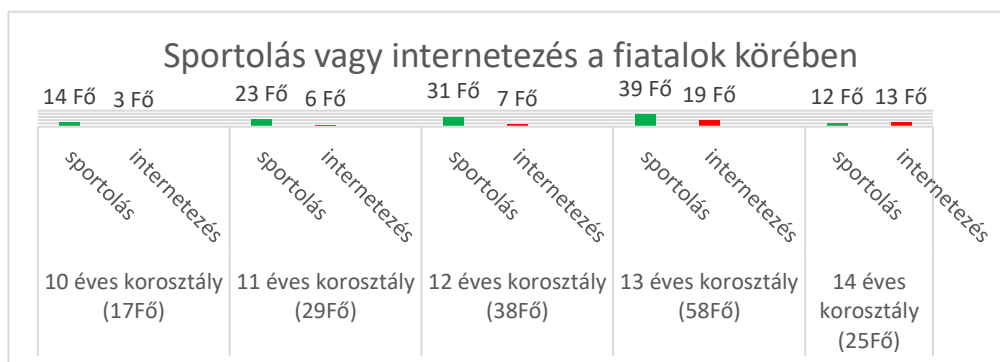

Forrás: szerző

Sport vagy internet

Ez a kérdéskör nem elhanyagolható a rendszertelen és kevés mozgás kapcsán, ugyanis az internetezés hatással van az egészségre, látásra. A 10 éves kitöltők 17%-a foglalkozik többet a világhálóval inkább, mint sportol vagy szabadon tartózkodik. 11 éveseknél ez az arány 20%, a 12 éveseknél pedig 18%. A 13 éves korosztályban eléri a 32%-ot, a 14 életévüket betöltötteknél pedig 52%-ot.

10. ábra Az internetezéssel és sportolással eltöltött idő aránya

Forrás: szerző

Az internethasználat helyszínei

A kérdésre 167-en adtak választ. Minden kitöltőnek elérhető és használja otthon az internetet. Ebből a válaszból azt is megállapíthatjuk, hogy minden kitöltő használ internetet. 48 fő használja a netet az iskolában, 5 fő a könyvtárban, 82 fő pedig vonaton, autóbusszon és egyéb tömegközlekedési eszközön használja az internetet, így kijelenthetjük, hogy az internetet bárhol elérjük, a mobilinternet segítségével.

11. ábra Az internet használata helyszín megoszlás alapján

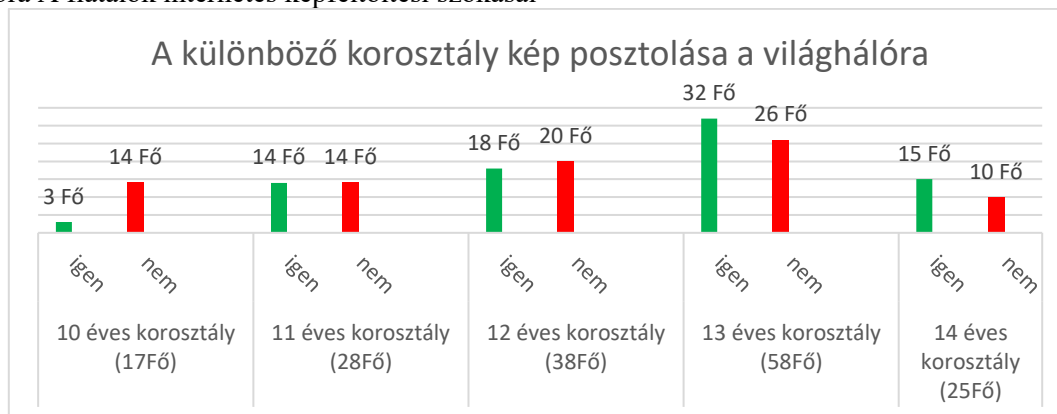

Forrás: szerző

Képek, adatok megosztása az interneten

A téma szempontjából a képek posztolása az interneten egy meghatározó szempont, a fiatalok ugyanis könnyen bűncselekmény áldozataivá, vagy akár elkövetőivé is válhatnak egy-egy rosszul elkapott kép megfontolatlan posztolásával, továbbításával. A 10 éves kitöltőkből 3-an, a 11 éveseknél 14-en, a 12 évesek közül 18-an, a 13 éves fiatalok közül 32-en, a 14. életévüket betöltött személyek közül pedig 15-en töltenek fel képet magukról valamilyen közösségi oldalra.

12. ábra A fiatalok internetes képfeltöltési szokásai

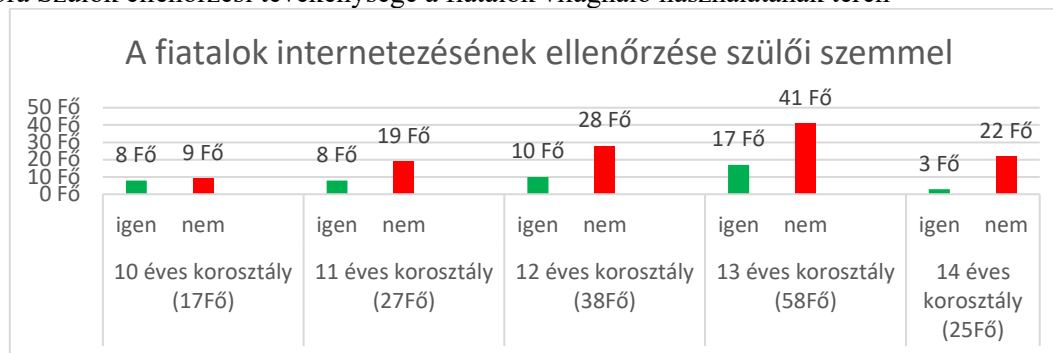
Forrás: szerző

Szülői kontroll

A fiatalok áldozattá válástól való megóvása nem csak az iskolarendőr feladata. Komoly feladat hárul a szülőkre is, mivel ők állnak mindennapos kapcsolatban gyermekeikkel. „*A fiatalok net-használata intenzívebb, kiterjedtebb és hozzáértőbb, mint a felnőtteké. Az internet a fiatalok (6-18 éves generáció) életének integráns részévé vált, az ismeretszerzés, a kommunikáció elsődleges, a kapcsolat-teremtés és fenntartás kiemelkedően fontos eszköze lett. Néha egyenesen úgy tűnik, hogy a net-generáció már egy másik, a felnőttek, a szülei számára idegenszerű vagy éppen ismeretlen világban él. (...) Miközben továbbra is a felnőttek azok, akik hatalmi pozícióban vannak, meghatározzák a nevelés, a szocializáció elveit és uralják annak gyakorlatát, eldöntik az intézményesen megszerezhető tudás tartalmát (mit kell megtanulni), és megalkotják azokat az elveket és politikákat, amelyek a jóllétet hivatottak biztosítani, az új, és a felnőttek számára nehezebben kezelhető és követhető digitális világban a fiatalok vannak otthon. A szülők digitális műveltsége jóval a gyermekeké alatt marad.*”⁶⁶ A kérdéssor kimutatta, hogy a szülők nem fordítanak elég figyelmet a gyermekeik internetes ellenőrzésére. 167 gyerekből összesen 46-nak szokták ellenőrizni, milyen tartalmakat tekintenek meg. Az alábbi diagram korosztályos lebontásban mutatja, milyen arányban követik nyomon a gyerekek böngészését. Sajnos az eredmények nem adnak választ arra a kérdésre, hogy a mennyire ellenőrzik a gyerekük tudta nélkül a mobiltelefonját, vagyis itt számolni kell a látenciával. Arra a kérdésre, hogy a gyerekek tudta nélkül ellenőrzik-e a telefonjukat, egy szülőknél összeállított kérdéssor adna választ.

⁶⁶ Virág, Parti (2010) 1-2. o.

13. ábra Szülők ellenőrzési tevékenysége a fiatalok világháló használatának terén

Forrás: szerző

Az iskolarendőr szerepe az internetes bűnmegelőzésben

Az iskolarendőr tevékenységet a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás szabályozza. Az utasítás azonban nem tartalmaz olyan előírásokat, amelyek kifejezetten érintenék az egyes bűnmegelőzési programokat, hanem általános előírásokat foglal magában. Ilyen előírások az iskola és a rendőrség közötti kapcsolat kiépítése. Hiányzik tehát egy segédlet, amely hatékony bűnmegelőzési foglalkozásszervezést tesz lehetővé. Szükségesnek mutatkozik egy szakmai ajánlás kidolgozása és minden iskolarendőr számára elérhetővé tétele.

Az elkészítéshez figyelembe kell venni:

- Melyik korosztálynak készül, mely korosztályt milyen bűncselekmény érint.
- Milyen bűncselekménycsoportokról kell előadást tartani.
- Azt a tényt, hogy az iskolarendőrök nem rendelkeznek pedagógusi végzettséggel, ezért a segédletnek tartalmaznia kell olyan ismereteket, pedagógiai módszereket, amelyek elősegítik, a rendőrt abban hogyan oktassa a gyerekeket.

Az iskolarendőr programról röviden

Az iskolarendőr program lényege, hogy minden kapitányságon kijelölnek egy vagy több hivatásos állományú tagot, leginkább a körzeti megbízottak (akik állandó kapcsolatot tartanak a lakossággal) vagy a bűn- és balesetmegelőzési előadók közül, aki adott iskolákban baleset és bűnmegelőzési előadásokat tart. A mai tapasztalat az, hogy a legtöbb vidéki városban egy iskolarendőr felel a rendőrkapitányság illetékességi területén található összes általános iskoláért. Az iskolarendőr előadását általában osztályfőnöki órán tartja meg, ekkor az órát erre a foglalkozásra szánják. Sajnos az osztályfőnöki órák foglalkozásai is egyfajta keretrendszer szerint alakulnak, ami így nem teszi lehetővé több előadás, előadásorozat megtartását. A nyolc év alatt egy-két iskolarendőri foglalkozáson vehetnek részt a gyerekek. A foglalkozásokon az iskolarendőr baleset és bűnmegelőzési előadásokat tart. Balesetmegelőzési előadásokon a biztonságos gyalogos közlekedésről, későbbiekben kerékpáros közlekedésről tart tájékoztatást, balesetmegelőzési totót töltet ki, majd az eredményt megbeszéli a diákokkal. A foglalkozás végén egy-egy fényvisszaverő karszalagot, matricát, láthatósági mellényt, esetleg kerékpár tartozékokat ad a diákoknak.

Bűnmegelőzési előadáson az iskolarendőr általában a kábítószerfogyasztás, alkohol- és cigarettafogyasztás, a különböző vagyon elleni bűncselekmények áldozatává válása ellen történő kampányra fekteti a hangsúlyt. A kutatás során megállapításra került, hogy Magyarországon a bűnmegelőzési modellek, még nem foglalkoznak az internetes bűncselekmények megelőzésével, így az iskolarendőrök sem fektetnek hangsúlyt erre a területre. Az iskolarendőr programot általánosságban úgy jellemezhetjük, mint a rendőrség körzeti megbízotti rendszerét. A lényeg itt is a bizalmon és a közvetlen kapcsolattartáson alapul. Bátran kijelenthetjük: „Az iskolarendőrök a sulik körzeti megbízottjai”

„A fiatalok fokozott óvása és védelme érdekében teendő főbb feladatok:

- ♦ A fiatalok és szülők sokrétű felvilágosítása

- *Útmutatások az elkövetővé vagy sértetté válás elkerülésére*
- *A szenvedélybetegségek káros hatásainak megismertetése*
- *Közterületek, szórakozóhelyek veszélyhelyzeteinek tudatosítása*
- *Áldozatvédelem (a sértetté vált fiatalok segítése)*
- *Együttműködés a fiatalok védelmére rendelt intézményekkel (önkormányzat, gyámügy, ÁNTSZ, családsegítő)*⁶⁷

A jó iskolarendőr ismérvei

Mindamellet, hogy „a feladatok végrehajtáshoz szükséges személyi állomány létszámának, összetételének és a technikai eszközök mennyiségének, típusának meghatározása a vezető feladata”⁶⁸, nem hatékony módszer, ha az iskolarendőr személyének kiválasztása a rátermettség, alkalmasság mérlegelését mellőző egyoldalú döntés (parancs vagy utasítás) alapján történik. Az sem szerencsés, ha a túl sok jelentkezőt nem szűrik meg eléggé a feladatellátásához. Ahhoz, hogy az iskolarendőr tevékenységét a lehető legjobban teljesíthesse, a rendőri alapkompenciák és alapismeretek mellett rendelkeznie kell az iskolarendőri feladat ellátásához szükséges különleges képességekkel és szaktudással. Ilyen kompetenciák, tapasztalatok a következők:

- Ne legyen túl fiatal, legyen tapasztalata az emberekkel való bánásmóddhoz. Ez csak több éves rendőri múlttal érhető el. De ne legyen túl koros sem, hogy megtalálja a hangot a fiatalokkal. Ideális lehet a 30 és 45 év közötti korosztály.
- Legyen tapasztalata a gyerekekkel való bánásmódban, tudja, hogyan alakítson ki bizalmas kapcsolatot a gyerekekkel. Ez a tapasztalat akkor is kialakulhat, ha idősebb testvérként vigyázott már fiatalabb testvéreire, testvéreire.
- Nem árt, ha már szülővé vált. Úgy érti meg a gyerekeket a legjobban, ha szülőként saját maga is megtapasztalta már milyen velük bánni. Ez nem azt jelenti, hogy akinek nincs gyereke, az nem lehet iskolarendőr, az előző pontban már utaltam rá, hogyan lehet másként tapasztalathoz jutni.
- Az iskolarendőr feladata a gyerekek védelme, ezért fontos, hogy szeresse a gyerekeket. Egy olyan személy, aki nem kedveli őket csak teherként éli meg ezt a feladatot.
- Legyen rendkívül türelmes, egy gyerekhez nagy türelem kell, előfordulhat, hogy egy dolgot többször is el kell magyarázni neki.
- Könnyen teremtsen kapcsolatot.
- Mutasson példát a fiataloknak, legyen az a személy, akire felnéznek.
- Jó, ha van pedagógus végzettsége.
- Legyen aktív rendőr. Csak akkor tud naprakész példákat állítani a fiatalok elé, ha részt vesz a bűncselekmények felderítésében, illetve akkor tudja megállapítani, hogy mire fektesse a megelőzés alapját, ha tisztában van az adott, aktuális bűncselekményekkel.
- Szánjon plusz időt iskolarendőri feladataira, ne csak a szolgálati idejéből, hanem a szabad idejéből.
- Rendelkezzen jó beszédképességgel és előadóképességgel.
- Legyen kreatív és változatos, tudja, hogyan kösse le a fiatalokat.
- Lakjon azon a területen, ami az iskola körzete, ne csak az iskolában lássák a gyerekek, hanem a civil életben is, így könnyebb kapcsolatot kialakítani velük. Az is jó, ha látják a fiatalok, mikor intézkedik, így még jobban megbíznak benne.
- Legyen hiteles, olyan példákat mondjon, amit szolgálata során tapasztalt.
- Legyen segítőkész, kínálja fel a lehetőséget, hogy hozzá fordulhassanak.
- Az iskolában történt bűncselekmény esetén vegye ki a részét a bűncselekmény felderítésében, majd felderítése után tartson előadást a hasonló bűncselekmények megelőzése érdekében.
- A jó iskolarendőr előadásaival gondolkodásra ösztönzi a gyerekeket.
- Legyen önálló. „A KMB alapvetően önálló kell, hogy legyen, hiszen azt feltételezzük, hogy náluk jobban senki nem ismeri az adott terület közbiztonságát befolyásoló tényezőket. Ez az önállóság azt

⁶⁷ Bűnmegelőzési ismeretek (2003) 146. o.

⁶⁸ Papp (2019) 164. o. a

is jelenti, hogy saját feladataik szervezését maguk látják el. A nagyfokú önállósághoz hozzá kell rendelni azt a nagyfokú felelősséget is, amely biztosítja a hatékony működést. A körzeti megbízotti rendszer alapvető lényege ez lenne.”⁶⁹ Igaz ez az iskolarendőr feladatok ellátására is.

A gyakorlatban sajnos azt látjuk, hogy az iskolarendőr szerepkörbe helyezett körzeti megbízottak többségének csak púp a hátán ez a feladat. Sajnos ezt tükrözi a tevékenységük minősége is. Az iskolarendőröknek sajnos rendszerszinten sem túl sok az esélyük arra, hogy kiemelt feladatként kezeljék ezt a tevékenységet. „A körzeti megbízottak feladatrendszere jelen formájában egy helyi minden rendőr képét festi elénk, nem pedig a lakosság problémája iránt nyitott közösségi rendőret. Az a helyi rendőr, aki a rendőrség szinte valamennyi szolgálati ágához kapcsolódóan lát el feladatokat, az nem közösségi rendőr, mert a minden területen való megfelelés épp a közösségtől vonja el. A körzetén kívül eső területen való alkalmazás lehetősége ugyancsak ezt eredményezi. Meglehet, hogy a KMB szabályzat a körzeten kívüli igénybevitelhez előírja a megyei rendészeti igazgató előzetes engedélyét, ilyenekkel a gyakorlatban aligha találkozunk.”⁷⁰

Törekvés a fiatalok internetfüggőségének visszaszorítására

A fiatalok egyre többet interneteznek, egyre több időt töltenek a közösségi oldalakon. Elmondhatjuk, hogy beszívja őket a közösségi média. Mindenhová magukkal hordják a telefonjukat, amit szinte megállás nélkül nyomogatnak. Annyira általánossá vált ez a folyamat, hogy jóformán nem lehet őket kivonni az internet világából. A túlzott telefonhasználatot már egyfajta elektronikus drogként emlegethetjük. Ez ellen a függőség ellen különböző programokat kell létrehozni. Szükséges megalkotni egy bűnmegelőzési központot, ahol a fiatalok különböző feladatokon vehetnek részt, amelyekhez természetesen nincs szükség telefonra. A hét más-más napján eltérő foglalkozású személyek tartanak feladatokat, amik lekötnek a fiatalok figyelmét. Az egyik ilyen személy lehetne az iskolarendőr, aki ebbe a közösségbe járva még jobb kapcsolatot alakítana ki a fiatalokkal. Az iskolarendőr akár egyenruhában is járhatna a foglalkozásokra, mert ebből látják a gyerekek, hogy nem kell félni a rendőroktól, ugyanis ők közvetlenek és barátságosak. Az iskolai telefonhasználatot a házirendben korlátozni szokás. Ez a gyakorlatban úgy valósul meg, hogy a tanár rászól a diákra, hogy ne telefonozzon, aki a figyelmeztetés ellenére a pad alatt nyomkodja tovább mobilját. Ki kellene építeni az iskolákban egy egységes tároló és megőrző helyet, amibe az iskolába érkezéskor a diák elhelyezi a telefonját, és amit ezt követően az ügyeletes tanár bezár. A diákok a telefont a nap végén, távozáskor visszakapják. Ebben a rendszerben a diák csak a legszükségesebb esetben kérhetné el a telefonját nap közben. Ezzel megelőzhető, hogy a tanítás alatt mobilozzanak, visszaszorítható a túlzott internethasználat, a nagy értékű készülékek biztonságba kerülnének, és a diákok iskolaidőben nem készíthetnének egymásról olyan képet, ami később zsarolás eszközeként használnának fel. Amíg a gyereknél nincs telefon, addig nem érheti az internetről bűncselekmény. Elérhetőek olyan programok, amelyek korlátozzák, a telefon által adott időben felhasználható adatmennyiséget. Ezeknek az alkalmazásoknak a használatával, csökkenteni lehet a közösségi oldalak böngészését, amelyek használata internethez kötött. Csökkenteni lehet az internethasználatot azáltal, hogy amikor a szülő megveszi a készüléket a gyerekeknek, nem fizet elő mobilinternet szolgáltatásra. Így a kommunikációs alapfunkció megmarad, de a közösségi oldalak és az internet csak nyílt internetforrás esetén érhető el. A legtöbb családban már úgyis van otthon internet, így a gyerek használja majd a telefonját otthon.

Egyre több külföldi iskolába került bevezetésre a GSM-Blokkoló használata. Ez a készülék a mobilszolgáltatókhoz hasonló rádióhullámok kibocsátásával megakadályozza, hogy a környezetében lévő mobiltelefon rádióhullámot vegyen vagy bocsásson ki. Ezzel a készülék offline lesz, amivel nem lehet sem hívást indítani, sem pedig hívást fogadni. A külföldi iskolákban a készülékek a csengővel vannak összeszinkronizálva. Becsengetéskor a készülék bekapcsol és a rádióhullámok kibocsátásával eléri, hogy a környezetében lévő mobiltelefonokat ne lehessen használni. Kicsengetéskor a blokkoló hullámok megszűnnek és a diákok a szünet erejéig igénybe vehetik mobiltelefonjukat. Felmerül a kérdés, hogy veszély esetén, hogyan lehet segítséget hívni. Annak elkerülése érdekében, hogy a tanárok

⁶⁹ Tihanyi (2014) 162. o.

⁷⁰ Tihanyi (2013) 107. o.

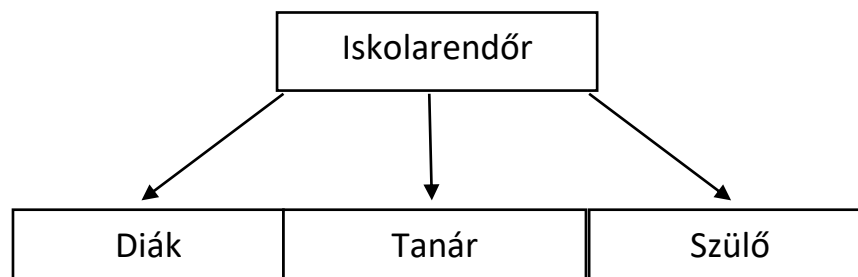
mobiltelefonjaik is blokkolva legyenek és szükség esetén segítséget lehessen hívni a tanári szobákat és irodákat olyan szigeteléssel látták el, amin a blokkolóhullámok nem jutnak át rajta. Ezekkel elérték, hogy csökkenjen az internetes bűncselekmények elkövetése és növekedjen a diákok tanulmányi eredménye. A GSM-Blokkolók többféle hatótávban érhetőek el. Létezik 5 és 12 méter között működő és 10 és 400 méter között működő készülék is. Természetesen ez a készülék nem teszi tönkre a mobiltelefont, csupán átmenetileg blokkolja. Használatakor olyan hatást észlelhetünk, mintha nem lehetne mobilhálózatot elérni.

Az iskolarendőr szerepe az internetes bűncselekmények megelőzésében

Az iskolarendőr szerepe a bűncselekmények megelőzésében igen jelentős. A programot kifejezetten erre a célra hozták létre. Bűnmegelőzési tevékenységét három fő irányba gyakorolja munkája során:

- ◆ A diák felé (mint fő alanya a bűnmegelőzésnek)
- ◆ A tanár felé (mint mellék alany a bűnmegelőzésnek)
- ◆ A szülő felé (mint mellék alanya a bűnmegelőzésnek)

14. ábra Az iskolarendőr megelőző tevékenységének három fő iránya

Forrás: szerző

Barátom a rendőr program

A 2015. év elején indult útjára Budapest XIV. kerületében a „Szomszédom a rendőr” program. Ez a program a körzeti megbízottak munkáját segíti elő, azzal, hogy a lakosságnak pontosan megjelöli, bűncselekmény elkövetése esetén vagy bűncselekmény körülményeiről való tudomás esetén melyik körzeti megbízottat keresse. A körzeti megbízottak elérhetőségei plakátokon, szórólapokon érhetőek el, amelyek szinte bárkihez eljutnak. A programban résztvevő körzeti megbízottak a plakátoktól függetlenül, a kapcsolattartásra és a bizalomra építenek. A kerület lakóit személyesen is felkeresik és tájékoztatják, milyen lehetőségeik vannak a jogsértés bejelentésére. A személyes kapcsolat kialakítására nagyon jó program a „Police Café”, melynek lényege, hogy a lakók és a rendőrök egy csésze kávé mellett beszélgetnek a bűnmegelőzésről.

Ezt a programot tovább gondolva lehetne létrehozni a „Barátom a rendőr” programot, amelynek keretein belül az iskolarendőr – a jobb kapcsolat kialakítása érdekében – délutáni bűnmegelőzési foglalkozásokat szervezne, elnevezése, a mai divat szerint angol nevet kapna: „Police School”. Ennek segítségével még komolyabb kapcsolat alakul ki a diákok és a rendőr között. A diákok könnyebben barátkoznak olyan személyekkel, akiket többször látnak, ezért akár az iskolarendőr több iskolai rendezvényeken, ünnepségeken is részt vehetne.

Rendészeti szakkör iskolásoknak

A diákok lekötésére lenne alkalmas a rendészeti szakkör. Ez a fakultatív foglalkozás hetente vagy kéthetente kerülne megrendezésre a számukra. Az elképzelés a következő: az iskolarendőr délutánonként egy- két órás programot szervez rendszeresen az iskolában. Játékos időtöltésként különböző feladatokat oldanak meg, szituációkat találnak ki olyan bűncselekményekre, ami nagyban érintheti a diákokat és ezekre a szituációkra megoldásokat ötletelnek ki, hogyan lehet elkerülni őket. A

rendészeti szakkör alatt lehetőség adódna a rendőrkapitányság épületének, a társszervek intézményeinek meglátogatására. A szakkör keretén belül a diákok önvédelmi fogásokat is elsajátíthatnak, hogy később a valós veszélyhelyzetben meg tudják védeni magukat. Eközben kevesebbet használnák mobiltelefonjukat, több időt töltenek mozgással, játszva tanulják meg a bűnmegelőzést. A rendészeti szakkör alkalmas lenne az iskolarendőr számára, hogy meghallgassa a gyerekek gondjait és ezekre megoldást találjanak.

Összegzés

Mivel az interneten elkövetett bűncselekmények visszakeresése a nyomozás során még gyerekcipőben jár, a hangsúlyt a megelőzésre kell fektetni. Az elvégzett kutatás eredménye meglepő adatokat szolgáltat és alátámasztotta azt a hipotézist, hogy a fiatalok egyre korábban kezdenek internetet használni, valamint egyre korábban jutnak nagyértékű mobiltelefonhoz. Megállapításra került, hogy az „Iskola Rendőre” program önmagában hasznos és jó program a bűnmegelőzésre. Egy két szempontból azonban megérett a változtatásra. Ideális esetben egy iskolarendőrnek kettő-három iskolában kellene tevékenykednie, így tudná kialakítani a megfelelő kapcsolatot. Az iskolarendőrnek több időt kellene fordítani a bűnmegelőzésre, szükséges lenne egy-egy osztályba több alkalommal visszajárni. Így egy konkrét tematika alapján lehetne haladni, és a diákok is nagyobb bizalommal tekintenének az iskolarendőrré.

Irodalomjegyzék

---

1. Bűnmegelőzési ismeretek, Szakmai Kiadvány 2003, A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bűnmegelőzési Alapítvány közös szakmai kiadványa 146. o.
2. Kiss Tibor, Parti Katalin (2019)- Cyberdevianciák és szereplők a devianciaelméletek tükrében In: Kiss, Tibor; Parti, Katalin; Prazsák, Gergő: Cyberdeviancia Budapest, Magyarország: Dialóg Campus Kiadó - Nordex Kft, (2019) pp. 89-133., 45 p.
3. Papp Dávid (2019) a- Szélsőséges időjárás viszonyokkal, extrém hőséggel kapcsolatos vezetői, parancsnoki feladatok Magyar Rendészet XIX évf: 4.
4. Papp Dávid (2019) b- Patrolling in Public Space in Inclement Weather Conditions In: Oldřich, Krulík; József, Padányi; Zdeněk, Rathausky; Bedřich, ŠESTÁK (szerk.) Climate Change and its Security Impacts : Proceedings from the International Scientific Conference, 18th and 19th September 2019 Prága, Csehország: Policejní akademie České republiky v Praze a autoři, (2019) p. 2019_konference_klima_blok_04_03_papp_text ISBN: 9788072515035
5. Tihanyi Miklós (2013)- A körzeti megbízotti szolgálat fejlődési lehetőségei, avagy a tudásalapú rendőrség Belügyi Szemle 6. 87-107.
6. Tihanyi Miklós (2014)- A városok problémái In: Korinek, László (szerk.) Értekezések a rendészetről Budapest, Magyarország: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, 151-173
7. Virág György, Parti Katalin (2010)- Valós kockázatok és lehetőségek a virtuális kommunikációban: a kelet-európai gyerekek nethasználatának specifikuma pp. 1-14. (2010)